

Kasvatus- ja ohjausalan lainsäädäntö ja toimintaperiaatteet, I OSP

Vape

Timo Mykkänen

Kurssin tavoitteet ja sisältö

Tavoitteet

- Opiskelija osaa noudattaa alaa ohjaavia säädöksiä, määräyksiä ja toimintaperiaatteita
- Noudattaa työelämän perustaitoja

Kurssin sisältö

- Alaa ohjaava lainsäädäntö ja asiakirjat: Varhaiskasvatuslaki, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, Lastensuojelulaki: ilmoitusvelvollisuus
- Alan arvopohja, keskeiset käsitteet ja ammattiryhmät
- Ammattieettiset ohjeet ja sopimukset: mm. työntekijän oikeudet ja velvollisuudet, vaitiolovelvollisuus

Suoritus ja arviointi

- aktiivinen osallistuminen ja oppimistehtävät / oppimistehtävät etänä
- näyttöön vaikuttava arvosana (1-5)

Tehtävät

- Tuntitehtävät
- Varhaiskasvatuslaki 1 (pedanet)
- Varhaiskasvatuslaki 2 (pedanet)

Tehtävät

- Tuntitehtävät
- 1. Varhaiskasvatuslaki
- 3. Lastensuojelulaki

Mitä tarkoittaa?

- Varhaiskasvatus?

Varhaiskasvatus

- Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia.

Mitä tarkoittaa?

Mitä löydän Finlexistä?

Tutustu Finlex-sivustoon etsimällä seuraavat tiedot.

1. Mikä on Finlex ja mitä se sisältää?
2. Selosta lyhyesti Finlexin viimeisimmän uutisen sisältö.
3. Etsi internetistä tietoa siitä, millainen rangaistus on mahdollinen liikenneturvallisuuden vaarantamisesta.
4. Hae internetistä tietoa siitä, mitä lukiolaki sanoo opettajan oikeudesta tarkastaa opiskelijan tavarat. Lakeja ja asetuksia voi hakea kirjoittamalla finlex.fi-sivuston hakukenttään hakusanan. Esimerkiksi hakusanalla lukio Finlex antaa 11 osumaa ajantasaisesta lainsäädännöstä.

Lait ja asetukset

Lait ja asetukset

➔ **Säädöksiä** on kahta tyyppiä: lait ja asetukset. **Lait** ovat eduskunnan säätämiä. **Asetukset** perustuvat lakiin täydentäen sitä. Ne ovat lakia alemmanasteisia säädöksiä, joita voi antaa tasavallan presidentti, valtioneuvosto tai ministeriö.

Kaikki lait ja asetukset jakaantuvat numeroituihin **pykäliin** (§). Pykälät jakautuvat kappaleisiin eli **momentteihin**.

Mitä tarkoittaa?

- Ammattietiikka?

-
- Etiikka on oppiaine, jonka piirissä tutkitaan hyvää elämää
 - Vaikka varhaiskasvatusta säätelee lainsäädäntö, ei lainmukaisuus tarkoita aina oikeudenmukaisuutta

Varhaiskasvatus

Opetushallitus:

- Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia.

-
- Varhaiskasvatusta voidaan järjestää päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai muuna varhaiskasvatuksena kuten esimerkiksi kerho- ja leikkitoimintana.
 - Jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on oikeus saada varhaiskasvatusta. Vanhemmat päättävät lapsensa osallistumisesta varhaiskasvatukseen. Koulun aloitusta edeltävä esiopetus on toiminnallisesti varhaiskasvatusta. Esiopetukseen osallistuminen tuli velvoittavaksi 1.8.2015 alkaen.

Ammattiryhmät

- Ketä päiväkodeissa työskentelee?

Päiväkodin johtaja

Ns. kasvatushenkilöstö

- Varhaiskasvatuksen opettaja (lastentarhanopettaja)
- Varhaiskasvatuksen sosionomi
- Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja
- Varhaiskasvatuksen erityisopettaja (erityislastentarhanopettaja)

Ns. avustava henkilökunta

- Perhepäivähoitaja
- Ryhmäavustaja
- Koulunkäynnin ohjaaja

1.9.2018 lähtien

- Jokaisessa päiväkotiryhmässä väh. yksi varhaiskasvatuksen opettaja (LTO) + esim. yksi sosionomi (tai LTO) + yksi lastenhoitaja
- Siirtymäkausi vuoteen 2030 asti

Päiväkodissa...

Yhdessä päiväkodin ryhmässä saa olla korkeintaan kolme kasvattajaa vastaavaa määrää lapsia. Kasvattajia voi tarvittaessa olla enemmän. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että:

- alle 3-vuotiaiden ryhmässä voi olla korkeintaan 12 lasta (1 kasvattaja / 4 lasta)

-
- yli 3-vuotiaiden ryhmässä korkeintaan 21 lasta (1 kasvattaja / 7 lasta)
 - Yli 3-vuotiaiden osapäivähoidossa 1 kasvattaja / 13 lasta.
 - Lasten hoito- ja kasvatustehtävään osallistuvien lukumäärässä on otettava huomioon, jos päiväkodissa on erityisen hoidon ja kasvatuksen tarpeessa olevia lapsia ellei heille ole erityistä avustajaa.

Perhepäivähoidossa...

- Perhepäiväkodissa voidaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää lasta mukaan luettuina perhepäivähoitajan omat lapset, jotka eivät vielä ole perusopetuksessa. Lisäksi ryhmässä voi olla esikoululainen tai koululainen osapäiväisessä hoidossa.
- Kaksi hoitajaa voi samanaikaisesti hoitaa enintään kahdeksaa lasta ja lisäksi osapäiväisesti kahta esikoululaista tai koululaista.
- Lain mukaan voi erityisistä syistä ja huomioon ottaen paikalliset olosuhteet kolme hoitajaa hoitaa samanaikaisesti enintään kahtatoista lasta. (esim. ryhmäperhepäivähoito eli ”ryhmis”)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (VASU)

- Ks. Pedanet → VASU 2016

Tervetuloa lapsesi varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluun

- <https://www.youtube.com/watch?v=H03TgEeKNLE>

Alan keskeiset käsitteet

Tuntitehtävä

- Etsikää selitykset seuraaviin käsitteisiin:
- Varhaiskasvatus
- Pedagogiikka
- Esiopetus
- Lapsilähtöisyys
- Oppimiskäsitys
- Oppimisympäristö
- Kasvatustietoisuus
- Strukturoitu toiminta

Varhaiskasvatustolaki

- Varhaiskasvatustolaki tuli voimaan 1.8.2015. Laki määrittää Opetushallituksen varhaiskasvatusta ohjaavaksi asiantuntijavirastoksi.
- Opetushallitus päätti lokakuussa 2016 varhaiskasvatussuunnitelman perusteista. Varhaiskasvatuksen järjestäjien tuli ottaa perusteiden mukaiset paikalliset suunnitelmat käyttöön 1.8.2017 alkaen.
- Lain mukaan jokaiselle päiväkodissa varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on laadittava henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttamiseksi. Suunnitelma tulee laatia myös perhepäivähoidossa.

Varhaiskasvatuslaki 540/2018

- Päivähoitolaki v. 1973 huom! Yksikään alkuperäinen päivähoitolain pykälä ei ollut enää voimassa v. 2014!
- Lainsäädäntö oli ns. ajan tasalla ennen v. 2015 uudistuksia
- Vuosien 2015 ja 2016 jäivät keskeneräisiksi → uusi yhtenäislaki v. 2018

Varhaiskasvatuslaki ja suurimmat muutokset aiempaan verrattuna 1.8.2016 lähtien

- Päiväkodit osa koulutusjärjestelmää (hallinnollinen uudistus)
- Vasu
- Varhaiskasvatuksen **tietovaranto** (digitaalinen)

... ja uusimmat muutokset

1.9.2018 lähtien:

- Uudet henkilöstömitoitukset (huom! siirtymäkausi, vasta v.2030 alkaen täysimääräisesti)
- tehtävänimikkeet

1.8.2021 alkaen:

- varhaiskasvatuksen ryhmissä aikuisten määrää/lapsiryhmä ei enää saa alittaa mistään henkilöstön poissaolosta johtuvasta syystä. Suhdeluvun on säilyttävä niin, että yli 3-vuotiaiden ryhmässä seitsemää lasta kohden on yksi aikuinen ja alle 3-vuotiaiden ryhmässä yksi aikuinen neljää lasta kohti.
- henkilöstön ilmoitusvelvollisuus lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kohdistuvasta epäkohdasta tai epäkohdan uhasta.
- Tällaisia voivat olla esimerkiksi varhaiskasvatuksen laiminlyönti tai lasten epäasiallinen kohtelu.
- Elokuun alusta alkaen henkilöstön on ilmoitettava havaitsemastaan epäkohdasta tai sen uhasta viipymättä toiminnasta vastaavalle henkilölle. Ilmoitusvelvollisuus koskee sekä julkista että yksityistä varhaiskasvatustoimintaa.

Varhaiskasvatuslaki ja suurimmat muutokset aiempaan verrattuna

- Päiväkodit osa koulutusjärjestelmää (hallinnollinen uudistus)
- Suhdeluvun muutokset (yli 3-v. ryhmissä)
- Ryhmien max koot (12 lasta/24 lasta)
- Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen → max 20h/vko (voidaan jakaa eri tavoin) → Milloin voi saada yli 20h/vko? → kuntien ei ole pakko rajata
- vasu

... ja uusimmat muutokset

- 1.9.2018 lähtien:
- Uudet henkilöstömitoitukset (huom! siirtymäkausi, vasta v.2030 alkaen täysimääräisesti)
- tehtävänimikkeet

Lastensuojelulaki

Kirjoita ylös viisi asiaa, jotka tiedät
lastensuojelulaista/lastensuojelusta

Mitä on lastensuojelu?

- Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun.

-
- Laissa määritellään lastensuojelu laajasti: lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen liittyvillä toimilla ehkäistään varsinaisen lastensuojelun tarvetta ja ehkäisevällä lastensuojelulla tarjotaan apua ja tukea riittävän varhain, jolloin ehkäistään ongelmien syntymistä tai pahenemista. Tärkeä tehtävä ehkäisevän työn toteuttamisessa on neuvolalla, päivähoidolla ja koululla.

-
- Lapsen oikeuksien toteuttaminen on myös muuta lainsäädäntöä ja muita viranomaisia sekä laajemmin koko yhteiskuntaa koskeva tehtävä.

-
- Lapsen oikeuksista on säädetty erikseen Suomen perustuslaissa sekä Suomea sitovissa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ja YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksessa. Niissä velvoitetaan lapsen edun asettamiseen etusijalle kaikessa viranomaistoiminnassa.

-
- Lastensuojelu käsitetäänkin laajasti lasten suojeluksi.
 - Lastensuojelulla on kolme perustehtävää:
 - lasten yleisiin kasvuoloihin vaikuttaminen
 - vanhempien tukeminen kasvatustehtävässä
 - varsinainen lasten suojelutehtävä.

Huoli lapsesta

(Mahkonen, S. 2015. Varhaiskasvatustilanne. Edita.)

EI HUOLTA	PIENI HUOLI	HARMAA VYÖHYKE TUNTUVA HUOLI	SUURI HUOLI
1	2	3	4
Ei huolta lainkaan. Toiminta liittyy hyvin kokonaisuuteen ja tapahtuu aiottuja seurauksia.	Huoli tai ihmettely käynyt mielessä. Luottamus omiin mahdollisuuksiin on hyvä. Ajatuksia lisävoimavarojen tarpeesta.	Huoli on tuntuva. Omat voimavarat ovat ehtymässä. Lisävoimavarojen ja kontrollin lisäämisen tarve.	Huoli on erittäin suuri Omat keinot ovat lopussa. Tilanteeseen on saatava muutos heti.

-
- Ei huolta -vyöhyke ei tarkoita huolettomuutta
 - Ääritilanne (suuren huolen vyöhyke) → esim. lapsi kaltoinkohdeltu YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan (artikla 19)

Väliintulot

- Sidoksissa huolen vahvuusasteeseen
- Esim. suuri huoli → ensisijaisesti yhteistyö (monialainen)
- Mikäli vanhemmat kieltävät yhteistyön, väliintulo mahdollista määrätyissä tilanteissa (esim. lastensuojeluilmoituksen tekeminen)
- Lastensuojeluilmoitus eri asia kuin rikosilmoitus (vrt. Eerikan tapaus)

Lastensuojeluilmoitus

- Ilmoitusvelvollisuus, kriteerit (25.1. §)
- Yhteistyö
- Ilmoituksen tekemättä jättäminen, esimerkiksi s. 197
- Päivähoidon piirissä lastensuojeluilmoituksen tekeminen kohdistuu vanhempiin - lapsen käyttäytymiseen liittyvä huoli voi olla ensisijaisesti esim. neuvolan asia (ks. kriteerit lastensuojeluilmoituksen tekemiselle)

-
- Voi olla, ettei päivähoito kuule tilanteesta mitään ilmoituksen tekemisen jälkeen → Huom! Tämä ei tarkoita, ettei asia olisi käsittelyssä → salassapitovelvollisuudet!!!!

Yhteydenotto poliisiin

- Lievä pahoinpitely ei asianomistajarikos alle 18-v. kohdalla
- Törkeä seksuaalinen hyväksikäyttö, esimerkki s. 203 →
- Ilmoitusvelvollisuus mm. sosiaalihuollon asiakaslaissa, potilaslaissa, perusopetuslaissa sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa
- Varhaiskasvatuslaissa ei ole ilmoitusvelvollisuutta, mutta sosiaalihuollon asiakaslakia voi soveltaa varhaiskasvatukseen

Lastensuojeluilmoitus

- aina ensisijaisesti lapsen asuinkunnan sosiaalitoimistoon. Kiireellisissä tilanteissa tai virkajan ulkopuolella ilmoitus voidaan tehdä sosiaalipäivystykseen tai hätäkeskukseen (112).

Miten lastensuojeluilmoitus tehdään?

- Ilmoituksen voi tehdä
- puhelimitse
- kirjallisesti tai
- käymällä virastossa henkilökohtaisesti.
- Tietojen arkaluontoisuuden vuoksi ilmoitusta ei pidä tehdä sähköpostitse.
- Ilmoituksen tekemistä varten on olemassa valmiita lomakkeita.
[Lomakkeet](#)
- Tärkeintä on, että ilmoitus tehdään viipymättä ja että ilmoitusvelvolliset tahot antavat ilmoituksen tehdessään yhteystietonsa, jotta tietoja voidaan tarpeen mukaan täydentää. Erityisen nopeasti tieto on välitettävä sellaisissa tapauksissa, joihin liittyy rikos.

Lastensuojeluilmoituksen tekijän on kerrottava

- tiedossaan olevat lapsen henkilötiedot
- ilmoituksen syy
- Lisäksi voidaan kertoa, onko lapselle tai tämän huoltajalle kerrottu ilmoituksen tekemisestä.
- myös puhelimitse saapuneet ilmoitukseen tulevat aina kirjalliseen muotoon (työntekijä kirjaa)

Milloin on tehtävä lastensuojeluilmoitus?

- silloin kun havaitsee tai saa tietää sellaisia seikkoja, joiden vuoksi lapsen lastensuojelun tarve on syytä selvittää
 - oma arvio tarpeesta selvittää lapsen lastensuojelun tarve
 - Tietyillä henkilöillä on *velvollisuus* tehdä ilmoitus.
 - syynä voi olla esim.lapsen tarpeiden laiminlyönti, lapsen heitteillejätto, lapsen pahoinpitely tai seksuaalinen hyväksikäyttö tai niiden epäily tai uhka.
 - lapsen hoidossa tai huolenpidossa havaitaan muutoin puutteita tai osaamattomuutta, joka vaarantaa lapsen hyvinvointia.
- jatkuu

-
- aikuisen päihde- tai mielenterveysongelmat, jaksamattomuus tai oman hoidon laiminlyöminen
 - lapsen oma päihteiden käyttö, mielenterveyden ongelma, rikoksilla oireilu tai lapsen itsetuhoisuus.
 - vanhemman ja lapsen väliset vakavat vuorovaikutusongelmat
 - jatkuva koulunkäynnin laiminlyöminen
 - lapsi joutuu kantamaan ikätasoonsa nähden suhteetonta vastuuta
 - myös perheen erittäin heikko taloudellinen tilanne saattaa vaarantaa lapsen huolenpitoa tai kehitystä, jolloin perheelle taloudellista tukea esimerkiksi lastensuojelullisin perustein.

-
- Jos on epävarma siitä, tulisiko tietyissä tilanteissa tehdä lastensuojeluilmoitus, voi kysyä neuvoa kunnan lastensuojeluviranomaiselta ilmaisematta lapsen henkilöllisyyttä.
 - Tärkeintä on, että ilmoitus tehdään *viipymättä*.
 - Toisen tahon ilmoitusvelvollisuus ei poista omaa ilmoitusvelvollisuutta.
 - Ilmoitusvelvollisuutta ei myöskään poista se, että ilmoitusvelvollinen taho tietää varmuudella, että kyseinen lapsi tai perhe on jo lastensuojelun asiakkaana.

Kuka voi tehdä lastensuojeluilmoituksen?

Oikeus tehdä lastensuojeluilmoitus

- *voi tehdä kuka tahansa*, jos epäilee, että on tarpeen selvittää, voiko joku lapsi huonosti
- Ilmoituksen voi *aina tehdä salassapitosäännöksiensä estämättä*.
- Ilmoituksen voi tehdä myös lapsi itse, hänen vanhempansa, perheen naapuri tai muu henkilö, jolla on herännyt huoli lapsen hyvinvoinnista.
- Henkilö, joka työskentelee lasten kanssa, mutta jolla ei ole työnsä puolesta velvollisuutta tehdä lastensuojeluilmoitusta

Velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus

- Ei saa viivästyttää delegoimalla ilmoituksen tekemistä esimerkiksi esimiehelle.
- Ilmoituksen tekemiseen on velvoitettu se henkilö, joka on saanut tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta.

Kenellä on velvollisuus ilmoittaa?

- sosiaali- ja terveydenhuollon, lasten päivähoidon, opetustoimen, nuorisotoimen, poliisitoimen ja seurakunnan palveluksessa tai luottamustoimessa olevat
- Rikosseuraamuslaitoksen sekä palo- ja pelastustoimen palveluksessa olevat
- muun sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottajat
- opetuksen tai koulutuksen järjestäjät
- terveydenhuollon ammattihenkilöt

Jatkuu →

-
- seurakunnan tai muun uskonnollisen yhdyskunnan henkilöstö
 - koululaisten aamu-/iltapäivätoimintaa harjoittavan yksikön toiminnassa olevat
 - turvapaikan hakijoiden vastaanottotoiminnan palveluksessa olevat ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettua perheryhmäkodissa ja muussa asuinyksikössä työskentelevät
 - hätäkeskustoiminnan palveluksessa toimivat
 - Tullin, rajavartiolaitoksen ja ulosottoviranomaisen palveluksessa olevat henkilöt.

Estääkö vaitiolovelvollisuus ilmoituksen tekemisen?

- Ilmoitusvelvollisuus syrjäyttää säännöksessä mainittujen henkilöiden salassapitovelvollisuuden esim. terveydenhuollossa.
- Lastensuojeluilmoitus tulee tehdä, vaikka lapsi tai perhe kieltää sen tekemisen.
- Hyvän hallintotavan mukaista kuitenkin on informoida perhettä lastensuojeluilmoituksen tekemisestä, ellei ole erityisiä syitä jättää tätä tekemättä.

Saako perhe tietää ilmoittajan?

- Jos henkilöllä velvollisuus lastensuojeluilmoituksen tekemiseen, ei hän voi tehdä ilmoitusta ilmoittamatta nimeään.
- **Yksityishenkilö voi jättää henkilöllisyytensä ilmoittamatta.** Jos lastensuojelun työntekijä tietää yksityishenkilön henkilöllisyyden, hän ei voi luvata että tieto voidaan salata asianosaisilta.
- pääsääntöisesti oikeus tietää, kuka on tehnyt lastensuojeluilmoituksen

-
- perusteena nimettömyyteen voi olla esimerkiksi tilanne, jossa ilmoituksen tekijä on lapselle läheinen henkilö
 - esimerkiksi todennäköinen väkivallan uhka, tai jos on pelättävissä muita vastatoimenpiteitä ilmoittajaa kohtaan. Ilmoittajaa voidaan joutua suojelemaan.
 - Mahdollista on esimerkiksi, että lapsi pyritään viemään pois maasta tai muuten estetään lapsen suojelun tarpeen selvittäminen.

Ennakollinen lastensuojeluilmoitus

- ennen lapsen syntymää
- Tilanteissa, joissa on perusteltua syytä epäillä, että perhe tulee tarvitsemaan lastensuojelun tukitoimia heti synnytyksen jälkeen
- Ilmoitusvelvollisuus
- Ennakollinen lastensuojeluilmoitus tulee siis tehdä tilanteissa, joissa ilmoittajalla on varmaa tietoa esimerkiksi tulevan äidin tai isän päihdeongelmasta, vakavasti mielenterveyden häiriöstä tai vapausrangaistuksesta.

-
- Varsinainen lastensuojeluasiakkuus alkaa vasta lapsen syntymän jälkeen
 - Ennakollisia lastensuojeluilmoituksia ei merkitä lastensuojeluilmoitusten rekisteriin

Arvopohja/arvoperusta

- **SUOMEN LASTENHOITOALAN LIITTO** on vuonna 2005 hyväksynyt liiton hallituksessa **eettiset periaatteet**.
- Eettisten periaatteiden tarkoituksena on tukea lastenhoitoalan ammattitehtävissä toimivien päivittäistä työntekoa.
- Lähtökohtana on **ihmisen kunnioittaminen**.
- Ihmisarvoa tulee kunnioittaa riippumatta sukupuolesta, iästä, uskonnosta, alkuperästä, mielipiteistä tai kyvyistä.

Hyvä ammattitaito

- Eettinen tietoisuus on ammatillisuuden ydin, joka sisältyy lastenhoitoalalla; päiväkodeissa, sairaaloissa, kehitysvammahuollossa ja lastensuojelun tehtävissä toimivien ammattilaisten henkiseen pääomaan.
- Lastenhoitoalalla toimivan on työssään ja toiminnassaan asetettava etusijalle lapsen, nuoren ja perheen hyvinvointi.
- Ammattilaisen tulee tietää mitä ammatillinen osaaminen on. Hänen kuuluu työtehtäviä ja ratkaisuja tehdessään tietää mitä kuuluu hänen toimivaltaansa sekä tunnistaa omat rajansa.
- Oman ammattitaidon jatkuva ylläpito ja kehittäminen ovat osa ammatillisen elämän prosessia.
- On tärkeää arvostaa omaa työtään, sekä tehdä jatkuvaa itsearviointia.

Hyvinvoinnista huolehtiminen

- Ammattilainen on vastuussa teoistaan ja valinnoistaan myös omassa elämässään.
- Hän huolehtii myös omasta hyvinvoinnistaan ja jaksamisestaan sekä kasvustaan ihmisenä.

Yhteistyö, vastuu ja keskinäinen arvonanto

- Lastenhoitoalan ammattilaisen asiantuntemus ja pätevyys ovat merkittävä osa eettistä vastuuta.
- Muiden ammattiryhmien asiantuntemuksen kunnioittaminen, yhteistyö ja vastuu ammattitoiminnassa ovat tärkeitä. Myös alan opiskelijat tulee huomioida tulevina alan ammattilaisina.

Oikeus hyvään hoitoon

- Lapsuuden arvostaminen ja ihmisarvon loukkaamattomuuden kunnioittaminen näkyy rauhallisissa ja turvallisissa hoito- ja ohjaustilanteissa. Näin toimittaessa lapsi tuntee tulevansa hyväksytyksi.
- Terveysten edistäminen ja ylläpitäminen on osa ammattityötä.

Oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus

- Jokaisella lapsella ja nuorella on yhtäläinen ja ainutkertainen ihmisarvo.
- Lastenhoitoalan ammattilaisen tulee osata tukea lapsen kasvua ja kehitystä sosiaalisissa tilanteissa yksilöllisyys huomioiden.

Itsemääräämisoikeus

- Lasta ja nuorta on kohdeltava tasa-arvoisesti. Heitä tulee kuulla ja heidän tulee saada vaikuttaa kehitystään vastaavasti itseään koskeviin päätöksiin.

Vaitiolovelvollisuus

- Lastenhoitoalan ammattilaisen tulee muistaa kaikissa toimissaan vaitiolovelvollisuuden merkitys.

Arvoperustan muutokset

- Valta-asetelman muutos (aikuisjohtoisuus vs. lapsilähtöisyys, osallisuus...)
- Lapsi aktiivinen toimija
- Taustalla perustuslaki, YK:n lapsen oikeuksien sopimus ja varhaiskasvatuslaki

Varhaiskasvatuksen arvoperusta/VASU

Lapsuuden itseisarvo

- Jokaisella lapsella on oikeus hyvää ja turvalliseen lapsuuteen
- Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on
- Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi omana itsenään sekä yhteisönsä jäsenenä

Ihmisenä kasvaminen

- Lapsen kasvua ihmisyyteen tuetaan pyrkimällä totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan
- Arvostetaan sivistystä, mikä ilmenee tavassa suhtautua itseensä, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon

Lapsen oikeudet

- Ilmaista itseään, mielipiteitään ja ajatuksiaan sekä tulla ymmärretyksi niillä ilmaisun keinoilla, joita hänellä on
- hyvään opetukseen, huolenpitoon ja kannustavaan palautteeseen
- leikkiä, oppia leikkien ja iloita oppimastaan sekä rakentaa käsitystä itsestään, identiteetistään ja maailmasta omien lähtökohtiensa mukaisesti
- yhteisöllisyyteen ja ryhmään kuulumiseen
- saada tietoa monipuolisesti, käsitellä tunteita ja ristiriitoja sekä kokeilla ja opetella uusia asioita

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus

- Lapsille taataan mahdollisuus kehittää taitojaan ja tehdä valintoja sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuritaustasta tai muista henkilöön liittyvistä syistä riippumatta
- Ilmapiirin tulee kunnioittaa moninaisuutta

Perheiden monimuotoisuus

- Suhtaudutaan avoimesti ja kunnioittavasti monimuotoisiin perheisiin
- Lapsen perheidentiteetin ja perhesuhteiden tukeminen on tärkeää

Terveellinen ja kestävä elämäntapa

- Ohjataan lapsia terveyttä ja hyvinvointia edistäviin elämäntapoihin
- Huomioidaan kestävän elämän periaatteet

Omien arvojen kartoittaminen

- Pohdi jokaista kohtaa erikseen. Arvioi omaa toimintaasi suhteessa arvoihin
- Alleviivaa ne kohdat, joita sinun on helppo huomioida osana kasvatustyösi arkea. Kirjaa ranskalaisia viivoja käyttäen, miksi kyseiset asiat on helppo huomioida. Miten se näkyy konkreettisesti työssäsi?
- Alleviivaa seuraavaksi katkoviivalla ne kohdat, jotka onnistut huomioimaan ajoittain työssäsi. Kirjaa tämän jälkeen, miksi huomioiminen onnistuu vain ajoittain.
- Viimeiseksi laita sulkeet sellaisiin arvoihin, joita et vielä koe toteuttavasi osana omaa kasvatustyötäsi. Pohdi, mitkä tekijät haittaavat tai estävät arvojen huomioimista. Miten voisit vastaisuudessa huomioida niitä paremmin? Kirjaa konkreettisia käytännön esimerkkejä, joista voit lähteä liikkeelle.

Mieti yksilöllisiä arvojasi; järjestysnumero I tärkeimmät jne.

- perheen turvallisuus
- sisäinen tasapaino
- onnellinen elämä
- maailmanrauha
- kypsä rakkaus
- tosi ystävyys
- viisaus ja ymmärrys
- vapaus ja riippumattomuus
- aikaansaannokset, tulokset
- itsekunnioitus
- kansallinen turvallisuus
- hyvä toimeentulo
- sielun pelastus
- kauneus ja esteettisyys
- tasa-arvon toteutuminen
- jännittävä elämä
- nautinto
- kunnioitus ja arvonto
- ihmiskunnan yhteys ja veljeys-sisarus

Arvot lastenohjaajan työssä

Yleistettävyyden ja yksilöllisyyden yhteensovittaminen käytännössä?

- **Ihmisarvon** tunnistaminen → lastenohjaajan tulee kunnioittaa lapsen ja hänen perheensä elämäkatsomusta ja ottaa se huomioon työssä
- **Oikeudenmukaisuus** → tasa-arvoinen kohtelu, syrjinnän ja suosimisen välttäminen, kuunteleminen
- **Ainutlaatuisuus, yksilöllisyys** → jokainen lapsi ja perhe on erilainen
- **Totuudellisuus** → asioiden tutkivaa lähestymistapaa, avointa keskustelua
- **Itsemääräämisoikeus** → riippuu lapsen iästä ja kehitystasosta, lapsen etu

Arvot lastenohjaajan työssä

- **Perhekeskeisyys** → lapsen perhe aina mukana
- **Turvallisuus** → fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus
- **Omatoimisuus** → lasta ja perhettä kunnioitetaan aktiivisina osallistujina
- **Kasvun ja kehityksen turvaaminen** → kaikilla lapsen elämänaloilla
- **Jatkuvuus** → saumaton yhteistyötä ja tiedonkulkua
- **Vapaus** → Lastenohjaajalla on oikeus ja vapaus omaan arvomaailmaan, kuitenkin sidoksissa perustehtävään ja normistoon

Arvot lastenohjaajan työssä

- Lasten ja nuorten hoitotyötä ohjaavat arvot ja periaatteet sidoksissa yhteiskunnan arvoihin, kulttuuriin ja aikakauteen
- Lisäksi vaikuttavat hoitajan omat kokemukset ja tiedot sekä hoitoyhteisön kulttuuri

Ammattieettiset ohjeet ja sopimukset

Lastenohjaajan etiikka

- Etiikka on oppiaine, jonka piirissä tutkitaan hyvää elämää.
- Hyvä elämä saavutetaan etiikan näkökulmasta moraalisissa käytänteissä.
- Eettinen tieto ja taito on lastenohjaajan ydinosaa.
- Lapsen oikeudet, lasten kasvattamisen luonne, lasten kaltoinkohtelu jne. ovat keskeisiä kysymyksiä.
- Lasten oikeuksien julistus, Perustuslaki, Perusoikeuslaki, varhaiskasvatuslaki sekä lastensuojelulaki.

Ryhmätyönä

Millaisia eettisiä ongelmia lastenohjaajan työssä voi tulla vastaan?
Kerätään pienissä ryhmissä:

- kasvatustyöhön liittyvät
- työntekijän ja vanhempien välisiin suhteisiin liittyvät
- työntekijöiden välisiin suhteisiin liittyvät

Pohditaan yhdessä mahdollisia toimintatapoja ja ratkaisuja niihin.

Kasvatus-, ohjaus ja opetusalan eettiset periaatteet

Eettisten periaatteiden tarkoitus

- tukea päätöksentekoa päivittäisessä työssä suhteessa oppijaan, työyhteisöön ja yhteiskuntaan

Työn tekeminen

- Työn vastuullinen hoitaminen
- Työn kehittäminen ja oman toiminnan arviointi
- Erehtyvyyden hyväksyminen ja valmius tarkistaa näkemyksiä
- Työtä määritteleviin lakeihin, sääntöihin ja työssä noudatettavaan käytäntöihin sitoutuminen

Yhteiskunta

- Ammatillisesta kehittämisestä huolehtiminen ja toimiminen yhteistyössä kodin, ympäröivän yhteisön ja yhteiskunnan kanssa.

Oppija/lapsi

- Oppijan hyväksyminen huomiointi ja ainutkertaisena ihmisenä
- Oppijan oikeuksien kunnioittaminen ja inhimillisesti ja oikeudenmukaisesti suhtautuminen
- Oppijan lähtökohtien, ajattelun ja mielipiteiden ymmärtäminen ja persoonaan ja yksityisyyteen liittyvien asioiden tahdikas käsittely

Erityisesti huolenpitoa ja suojelua tarvitsevien oppijoiden huomiointi
Lapsesta vastuussa olevien aikuisten kanssa yhteistyössä
toimiminen

Kasvatuksen päävastuu kuuluu vanhemmille

- Tehtävänä on tukea eettisesti ja moraalisesti oikeaa kasvatusta ottaen huomioon työtä koskevat yleiset säännöt, lait ja sopimukset.

Lastenohjaaja itse

- ohjaajan työssä keskeisintä on hänen oma persoonansa, jonka kehittäminen ja hoitaminen on hänen oikeutensa ja velvollisuutensa.

Lastenohjaaja ja työyhteisö

- lastenohjaaja arvostaa tehtäväänsä ja myös muiden työtä
- ohjaaja pyrkii työyhteisössä rakentamaan yhteistyöhön sekä löytämään tasapainon oman tehtävänsä ja muiden työyhteisön tehtävien välillä
- työtovereiden yksilöllisyyden hyväksyminen, ymmärtämys ja keskinäinen apu ja tuki ovat periaatteita, joihin nojautuen lastenohjaajat toimivat työyhteisössä.

Lastenohjaaja ja vaitiolovelvollisuus

- lastenohjaaja ei luvatta paljasta sivullisille mitä hän työssään on saanut tietää lasten tai heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisista oloista tai asioista.

Työajan noudattaminen, asiallinen käytös, puhelinkäyttäytyminen,

- Mitä tarkoittaa asiallinen käytös?
- Entäs työaikojen noudattaminen?
- Miten lastenohjaajan kuuluisi pukeutua?

Ammattietiikka

- Ammattieettinen toiminta
- Ammatilliseen kasvuun pyrkiminen
- Etiikan soveltaminen käytäntöön

Opiskelijana/työntekijänä huomioi

- Verbaalinen vuorovaikutus, nonverbaalinen vuorovaikutus, kielen käyttö
- Vaatetus, korut, meikki, tatuoinnit ym.
- Tupakointi, päihteet

Ammatillisuus lastenohjaajan työssä

- Ammatillisuus tietämistä ja taitamista = tietoa ja taitoa vaativa ammatti
- Kyky mukautua moniin eri rooleihin
- Käsien taitoa, intuitiota, ymmärrystä
- Taitojen ja rutiinien kasvaessa työ muodostuu jäsennellyksi → ammattitaidon kehittyminen ja rutiinien tarkoituksenmukainen käyttäminen
- Verkottuminen = asiantuntijoiden käyttö omassa työssä
- Oman työn jatkuva arviointi → kokemus tulee tietoiseksi → oppiminen
- Palautteen saaminen lisää kehitystä ja oppimista

Ammatillinen käyttäytyminen

- Omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen
- Työssä jaksamisen huomiointi ja työkyvyn ylläpito
- Erilaisuuden kohtaaminen
- Kerro vanhemmille mahdollisimman paljon myönteisiä asioita lapsesta

Sisäisen yrittäjyyden periaatteet

Tapa toimia aktiivisesti ja oma-aloitteisesti = sisäinen yrittäjyys

- Toiminnan taloudellisuus
- Ratkaisujen vastuullisuus
- Työn tavoitteellisuus
- Toiminnan oma-aloitteellisuus
- Ohjauksen hakeminen ja vastaanotto
- Joustavuus

→ Työelämän sisäinen yrittäjyys on tapa työskennellä ikään kuin hoitaisi omaa yritystään

Oman työn merkitys

- Kuulua johonkin ammattiryhmään ja luoda hyvä motivaatio ja ammatti-identiteetti
- Kehittää työtä työnsä asiantuntijana, jotta työ olisi haasteellista ja tavoitteiden saaminen palkitsevaa
- Ammattiarvostuksen lisääntyminen, kun ohjaaja itse arvostaa omaa työtään ja viestii sen ympäristölleen
- Koulutus antaa tilaisuuden tarkastella omia ratkaisuja, toiminta-tapoja → voi herättää uudistavan ja kokeilevan mielenkiinnon omaan työhön, vahvistaa myös työssä jaksamista

Lapsen hakeminen päivähoidosta

- Lähtökohtana: Lapsen hakee hoidosta jompikumpi lapsen vanhemmista / huoltaja
- Kenelle tahansa lasta ei saa antaa: vanhempien on ilmoitettava, jos joku eri henkilö hakee lasta
- Lapsen vanhempi sisarus hakijana : huomioitava hakijan ikä ja tilanne; kunta/kaupunki saattaa asettaa rajoituksia

Kun lasta haetaan päihtyneenä

- lasta ei saisi antaa päihtyneelle vanhemmalle

Mitä tehdä?

- mietitään tilannekohtaisesti, ”pieni humala”?, varoitetaan sosiaalityöntekijällä ilmoittamisesta
- toinen vanhempi hakemaan
- joku muu hakija/varahakija
- vanhempaa kehoitetaan menemään kotiin selviämään ja palaamaan myöhemmin uudestaan
- lasta ei anneta vanhemmille; yhteys sosiaalityöntekijään

Kun lasta ei haeta päivähoidosta

- Jokaisella kunnalla/kaupungilla omat toimintaohjeensa

Mitä tehdä

- yritetään soittaa vanhemmille/varahakijalle
- odotetaan päiväkodin sulkeutumisaikaan, joissain kunnissa sovittu tunti sen yli
- otetaan yhteys sosiaalityöntekijään/sosiaalipäivystykseen/ ja viedään lapsi esim. lastenkotiin
- vanhemmille tieto lapsen sijoituspaikasta
- lasta ei saa viedä omaan kotiin!

Lausuntojen antaminen lapsista

- päivähoidon työntekijä ei saa antaa lausuntoa esim. huoltoa tai tapaamisoikeutta koskevissa asioissa → ohjataan ottamaan yhteyttä esim. sosiaalityöntekijään
- todistaminen oikeudessa: voi vedota vaitiolovelvollisuuteen

Arvioi kurssi / arvioi omaa toimintaasi ja oppimistasi

Kurssiarviointi

Ohjeistus

Tehtävät

Opetus

Plussat ja miinukset

Oman oppimisen arviointi

Mitä opin?

Oma aktiivisuus?

Mihin olit tyytyväinen omassa työskentelyssäsi kurssilla?

Mitä tekisit toisin?